

Rerum Naturalium Fragmenta

No. 125

<i>Szemere</i> hangjáról	<i>László:</i>	Madarak	3
<i>Jaskó Sándor:</i>	A legnagyobb szárazföldi őslény		11
<i>Mottl Mária:</i>	A Magyar Barlang- kutató Társulat alapszabályainak módosítása		21
Gyász hír:	Jaskó Károly		23

Budapest
1938

.

Rerum Naturalium Fragmenta

Jaskó Sándor szerkesztése:

Budapest II., Lövőház-u. 22/a

Madarak hangjáról

Írta: Szemere László

A természet összhangjához tartozik az élő lények hangja, legyen az zenei értékű, vagy bár anélkül való. Akit elfoglaltsága a szabad terekhez köt, az szívesen veszi a madárhangokat, legalábbis a legtöbb ember.

Vagy legalábbis az énekes madarak hangját. Mert hiszen nem mindenik madár énekel, s az énekesek se énekelnek mindég. De a nyüzsgő élettel járó hangok sokszor kellemesek akkor is, ha azok egyébként nem zeneiek. Így persze lehet valamely hang kellemes, ha nem is ered az madártól.

Az ürge fütytyentése is kellemesen hangzik, jobb hang híján, bár ha a gazda untalan hallja, inkább bosszankodik, mert a sok ürge sok kártételt jelent. Tavak, pocsolyák béka-koncertje se megvetendő, aki ritkán hallja, annak leköti figyelmét, aki meg untalan hallani kénytelen brekegését, unkogását a békahadnak, az meg megszokja, s nyugodtan alszik, akárcsak a vízimalom molnárja, aki arra ébred fel, ha a vízikerék megáll. A vadásznak kellemes hang az őzbak félig-meddig ugatásszerű hangja, a szarvas bőgéséről nem is szólva.

Amikor az ember az üres erdőt járja, az is jól esik, ha egy megriasztott mókus dobban egyet első lábával a fa alsó ágán, hová felkapott s hol már biztonságban érzi magát. Mérgeesen mérlegeli megzavaróját, olyan indulatos hang kísértésével, mely hangocska másként alig is írható le jobban, mint latin nevével: «sci-

urusz». Csak ezután megy feljebb a fán, hogy tornászását szemmel tartsuk, míg csak el nem tűnik.

Egy ennyi hang, s a fürge mókus elég ahhoz, hogy egy árnyalattal javuljon hangulatunk, ha netalán rossz volt eddig. De ha a csili-csal füzike szólal meg váratlanul a komor erdőn, az meg jobban esik az embernek. E füzike (*Phylloscopus collybita*) költözködő madár, így hát csak őszig vidíthatja az erdőt. De ezt megteszi olyankor is, mikor a többi énekes madár hallgat, s oly rideg erdőben, borongós időben is, hol semmi más teremtettség se jelentkezik.

Olyankor aztán felzendülő «csili-csal» szava igazán jól esik az embernek. (E kedves hangocskában inkább a c betű szerepel, mint hangjának utánzásából keletkezett fenti nevének cs betűi. Teljesen lekottázva én így hallom: «c, c, c-ceü, ceü, civ, cev, cev, cev-ce». Ha német volnék azt mondanám, hogy gyufát kér: »ein-zwei-zündhölzhen«.)

A csili-csal füzike üdítő hangja zenei műdarabnak távolról sem mondható, mégis kellemes, mint ahogy lehet kellemes állati hang is. Valaki megjegyezhetne, hogy talán túlzott természet-szeretet kedvelői álláspontomból kifolyólag minden erdei-mezei hangot kellemesnek tartok.

No, ezt nem mondhatnám. Mikor orrom előtt burran fel egy fogoly, akkor ez elsőben kellemetlen; összerezzen tőle akaratlanul is az ember. (Hát még a siketfajd kakas minő robajjal kel fel! Azt is volt alkalmam hallani.)

Jóformán se szeri, se száma annak a sok madárhangnak, ami még nem is ének, de máris gyönyörködtet. Éppen az imént került tollhegyre a siketfajd. Annak jellegzetes dürgése – haj-

nalban valamely havas tetején – kellemesebb minden madárdalnál, legalábbis a vadász előtt. Sőt, amikor azt várjuk, más madár – rendszeren feketeterítő, vörösbegy – éneke bosszantó jelenség is lehet, mert tőle nem halljuk a fajdot. Vagy mert az erdei énekesek ébredése arra mutat, hogy a dürgésnek már vége.

Hasonlóan a szalonka pisszegése, horrogása (tavaszi húzásban) felettébb lebilincselő zene, megint csak a vadásznak. Alkalmilag más madárhang, mosolyra derítő. Így például a hamvas varjú tavaszi-nyári hangja. Nem a rendes károgását értem, hanem mikor csuklásszerűen károg, »gikszereket fog«, felborzolt tollazattal egyensúlyozgatván valamely jegenye tetején.

A laikus nagyközönség szemszögéből ítélve meg a dolgot, persze, hogy a madárének a mindenek előtt való madárhang. Amely jóformán mindenkit lebilincsel, normális embert. Mert lehetnek olyanok, akik közömbösek a madárdallal szemben. De ezeket aztán az emberi zene se igen érdekli. Másként a madárdal – megfelelő helyen – jóformán esztétikai igényünk, mely nélkül üres az erdő, néma a mező.

Óvatosan kell írnom, mert bizony a madárének is lehet néha igen kellemetlen. Gondoljunk a sípláda-hangot öröklő kanári nemzedékre. Egyszer IV. gimnazista voltam – lakószobámat a háziúr rendelkezése folytán egy kanárral is meg kellett osztanom. (Két más lakótárson kívül.) Annak a kanárinak az volt a tulajdonsága, hogy zajongás közepette énekelt a legdühösebben. Tehát amikor fennhangon magoltunk valamit. Lehetetlen volt mellette nyugodtan tanulni.

Egyáltalán a kanárral más minemű bajok is szoktak lenni. Elterjedt babona, hogy segítségére lenne a család szaporodásának. Egy jó rokonom – pedig nem is babonás éppen – kanárit szerzett, hogy feleségének örömet okozzon s no a rég várt kis babát is – megszerezze. Hangos volt úgy mondták, az a kanári is, hát kitettek a cselédszobába. Az eredmény: babája lett a szakácsnőnek.

Ha már a kanári énekéről esik szó, felemlíthetem azt is, hogy honnan e kedves madaraknak a »sípláda« hangja? Maga a kanári, értve a már háziállattá vált példányait, átalakult, azaz olyan tarka tollú, mint a vadon élő.

A századokon át fogságban tenyésztő fajnak a hangja is idomult, és pedig azon kanáritenyésztők buzgóságából, akik valamelyes verkli hangjával, vagy sípládával »tanították« énekre neveltjeiket. Elfelejtették hát ősi énekük java részét. Ezért hát nem mindenik kanári ének kellemes.

A madarak közül is csak azok tudnak zenei hangot hallatni, amelyek az »énekesek« rendjébe tartoznak. Azonban ez a rendszertani megkülönböztetés nem a hang, illetve zenei hang után történt, s így hát e rendbe tartozó jó-egypár madár nem is tud énekelni. Illetve mi emberek nem tartjuk hangját éneknek, ha ő maga – pl. egy hím veréb – mindent el is követ, hogy hangjával, meg a kapcsolatos taglejtésekkel szíve-választottjának vonzalmát biztosítsa.

Hasonló a rendeltetése (a legtöbbször) a madarak énekének így hát természetes, hogy tavasszal lehangosabb az erdő, a liget, a mező. És akkor kétszeresen kedves a madárdal nekünk is, tekintet nélkül arra, hogy hányadik tavaszunkat tapossuk, mert

a tél komor csendje után vidító az első pacsirtaszó, s lebilincselő az énekes rigó fennkölt éneke.

Valamit záró jelbe tettem az imént, aminek az az oka, hogy a madár nem csak éppen udvarlasképpen énekel. A hím tovább énekel a nász után is, rendszeren míg a tojó a tojásokat ki nem keltette, elvétele még azután is. Időtöltésből dalol-e?, magát, párját, s másokat célja-e szórakoztatni, mind elképzelhetjük.

Szenvedélye is készítheti, másként sok esetben ésszerűbb lenne mondjuk a fülemülének, amely énekével nemcsak a kettesével sétálók hangulatát erősíti, hanem valamely settenkedő macska figyelmét is magára vonhatja. Ez pedig már más filozófiával figyel fel a fülemüle énekére, s még arra sincs tekintettel, hogy strófáját befejezze, ha módját ejtheti annak, hogy a zenészt megfogja, elnémítsa.

Azután énekelnek a madarak gyakorlásból is. A fészekből kirepülő ifjak, persze a hímek, ami dalt apjuktól hallottak, az utánosni próbálják nyugodalmas, megelégedett pihenő óráikban. Ősz elejére esnek ezek a hangpróbálgatások, miket szabadban járó-kelő szíves olvasóim bizonyára elégszer megfigyelhettek.

A füsti fecske fiatalja is hányszor, de hányszor elkezdí ficserékelő mondókáját, mit sehogy se tud (eleinte!) teljesen elcsevegni, hát így csak az első pár szót hajtogatja untalan.

Aztán hogy örül, mikor végre az egészet elmondhatta. De a hallgatója is megkönnyebbülve veszi a sikert tudomásul a sok próbálgatás után. (Mintha valaki felé többször meglóbálják a cipőt, míg oda is dobják.) S az célt téveszt. Az ilyen énekpróbák se kellemetlenek azért, sőt úgy ősz elején, mikor már a komoly

öregesek nem énekelnek, jóleső az ifjak énekelgetése is, főleg, ha arcjátékukat is megfigyelhetjük kézügybe eső távcsővel.

Szoktak a madarak seregbe verődve is »zsinatolni«, azaz mind fújja, csevegi a maga mondókáját, ami korántse bábeli hangzavar, csak éppen olyként hat, mint amikor egy zászlóalj menetelő gyalogság mindenik százada más-más nótát fúj torkaszakadtából. És mégsem kellemetlen az összhatás.

Úgy a seregbe verődött pintyfélék is, megszállva táplálkozásuk után egy sor bokrot, vagy fát, mind a maga nótáját fújja, azt is csak úgy hanyagul, »hangfogóval«, amitől takaros kis koncert adódik. Így e pintyfélékből – tengelice, kenderike, zsezse, mezei verebek – összeverődött banda még télen is elszórakozhat.

Sokszor mintegy idegességéből zenebonálnak. Zivatar előtt, mit ugyancsak megfigyelhetett ki-ki, ha gondjai mellett ráért a jelenségek összeadására. (Hovatovább sürgősségtelenek az ilyen időjárási megfigyelések. Mutatja az időt a barométer, bemondja 24 órára előre a rádió.)

Ahogy nem időzhettem el a nem is énekforma madárhangoknál, úgy a különféle madárének kellő méltatására és felsorolására se törekedhetek. Hiszen illyes soraimnak úgyis csak az a célja, hogy munkakönnyítőinket, ingyen dalosainkat méltassam, s a figyelmet felhívjam olyan jelenségekre, amiket akkor méltatnának igazában, ha hiányoznának.

Az élet apróbb örömei ezek, mondják. De hát erre is szükség van, illetve arra, hogy ne csak az emberi alkotások, (itt a zene iránt) legyünk fogékonyak. Akit munkaköre erdőhöz, mező-

höz, kerthez fűz, többé-kevésbé huzamosan, az mulaszt vele, ha közönyösen megy el olyan jelenségek mellett, amelyekben az eufóriásabb világszemléletű halandó sok szépet lát. Állj meg a tengelice vidáman pergő énekénél, míg befejezi, azután menj tovább munkádra, jobban fog az menni.

A legnagyobb szárazföldi őslény.

Dr. Jaskó Sándor

Nagy ünnepe volt a múlt évben a német őslénytani tudomány-nak. 1937 novemberében az összegyűlt közéleti és tudományos kiválóságok előtt, ünnepélyes külsőségek keretében adták át a nyilvánosságnak annak az óriási őshüllőnek a vázát, mely mint a valaha is kiásott legnagyobb őszállat maradványa, a berlini egyetem büszkesége.

Éppen három évtizede, hogy Dél-Afrikában megpillantották az első napvilágra került csontokat, míg most a teljesen kiásott ősmaradvány elfoglalta mai helyét a múzeum üvegkupolája alatt. A hatalmas váz mindjárt a bejáratnál szemben van felállítva s, az emeletes csarnok mennyezetéig felérő termetével lenyűgöző hatást gyakorol a belépőre. (l. 3. ábra.) A benne gyönyörködő látogatók közül talán csak kevesen gondolnak rá, mennyi pénzt és munkát kívánt az óriási csonttömeg kiásása, szállítása és szakszerű összeállítása.

Német-Keletafrikában, 1907-ben, Sattler W. B. a Lindi-bányavállalat namviranyei üzemvezetője, telepe közelében egy hatalmas csontra akadt, melyet az eső kimosott a földből s a napsugaraktól összeropedezve, kopott fehérén feküdt az erdőben. A maradvány méreteiből olyan óriási lény pusztulására lehetett következtetni, mely még Afrikában, a nagyvadak hazájában is szokatlan volt. Az éppen közelben kutató Fraas professzor megtudta a dolgot, felkereste a helyet s néhány újabb darabra akadva, hazavitte őket Németországba. Fraas felismerte, hogy a csontok egy hajdan kihalt őszállattól származnak, Gigantosaurus néven írta le a leletet.

A hír feltűnést keltett a szakkörökben. Biztató jelek utaltak arra, hogy a különben meglehetősen ritka ősgérceseknek szokatlanul gazdag lelőhelyére akadtak. A hely fekvése azonban igen megnehezítette a rendszeres ásatás lehetőségét.

1. kép. Súlyosabb csontdarab szállítása a lelőhelyről a tengerpartra.
Janensch felvétele.

A költségek előteremtésére Branca W. őslénykutató Albrecht János mecklenburgi herceg pártfogásával nyilvános gyűjtést indított, melyhez nagyobb adományokkal hozzájárult a különféle természettudományi társulatokon kívül Berlin városa, a porosz tudományos akadémia, Poroszország kultuszminisztere, valamint számos magánember. A Német-Kelet-afrikai Hajózási Társaság a szállítási költségek mérséklésével támogatta a vállalkozást. Gyűjtés útján 181.000 márka gyűlt be, melyhez a negyedik évben még 50.000 márkát adott a porosz állam.

1909. március 13-án indult útnak az expedíció, mely Hennig és Janensch őslénykutatókból, valamint Sattler mérnökből állott;

utóbbi csupán néhány hónapig vett részt a munkában s mint régi afrika-járó, az ottani viszonyokban még járatlan szakembereket volt hivatva átsegíteni a kezdet nehézségein.

Távozása után mind a munkások felügyelete, mind az ásatás műszaki irányítása is a tudósok feladatává vált. Rövidebb ideig segéderőként Von Staff és Furtwangler (a híres zenész testvére) működött közre. Janensch, Hennig és munkatársaik egyfolytában három éven keresztül végezték az ásatást. 1912-ben a porosz állam segélyével egy évig dolgozó Reck váltotta fel őket.

Az ásási és szállítási munkálatok ötszáz bennszülöttet foglalkoztattak. Összesen 1050 láda anyagot, 225.000 kg súlyban szállítottak haza. A bennszülöttek hamar beletanultak a munkába úgy, hogy az ásáson kívül a csontok tisztogatását, ragasztását és csomagolását is néger preparátorok végezték.

Minthogy az általában használatos gipsz ára szállítás közben a nagy távolság miatt tizenhatszorosára drágult, ügyes pótlásként gumiarábikummal kevert anyaggal ragasztották a csontokat. Minden darab jegyzőkönyvi sorszámot kapott, eredeti fekvését vázrajzokkal, fényképekkel rögzítették le. A hatalmas csomagokat rudakon teherhordók gyalogszerrel szállították az 50-60 km-re levő tengerpartra, az Európába vivő hajóhoz (1. kép).

Az expedíció befejezése után megkezdődött a berlini egyetem múzeumának pincéjében felhalmozott anyag feldolgozásának lassú munkája, mely még mai napig sem fejeződött be.

A töredezett csontok összeillesztése és ragasztása időrabló munka. Egy szilánkokra esett kétméteres lapocka darabjainak összekeresése 80 munkaórát, egy nyakcsigolya kivésése a bezá-

ró homokkötömbből 900 munkaórát igényelt. Sok gondot okozott a hatalmas vázrészek összeépítése és kiállításához szükséges nagy múzeumi helyiség előteremtése is.

2. kép. A nagy Brachiosaurus csontváz kiásása a Tendaguru-hegyen, Lindi közelében. (Volt Német-Keletafrika.) – Janensch felvétele.

A preparálás és rendszeres osztályozás eredménye egész sereg különböző fajú őshüllő lett. Egyes fajok maradványainak nagy számából egész csordák pusztulására lehet következtetni.

Mostanáig a múzeum a következő fajok jobban megtartott, többé-kevésbé eredeti vázait állította ki: *Brachiosaurus brancai* Jan., *Dicraeosaurus hansemanni* Jan., *Kentrurosaurus aethiopicus* Hennig és *Elaphosaurus bammbergi* Janensch.

A leleteket több, egymástól mintegy 120 km körzetben fekvő lelőhelyről gyűjtötték, hol részben a felszínen heverték, részben kőzetekbe voltak beágyazva. (2. kép.) Kora valamennyinek nagyjából azonos. A felső júra korszak kimmeridge és portland

emeletében képződött, úgynevezett tendaguru-rétegekből származnak. Ez a rétegsor három-három, egymással váltakozó, tengeri kagylókat (*Trigonia smeei* Sow.) és ősgyíkokat tartalmazó part-menti homokkő-lerakódásból áll.

Fedőjüket kisebb rétegtani hézag után következő, alsó-krétai tengeri homokkövek alkotják. Nagyon bizonytalan dolog geológiai korszakok hosszát jelenlegi időszámítási értékünkkel kifejezni, mégis nagyjából 125 millió évre becsülhetjük az azóta eltelt időt.

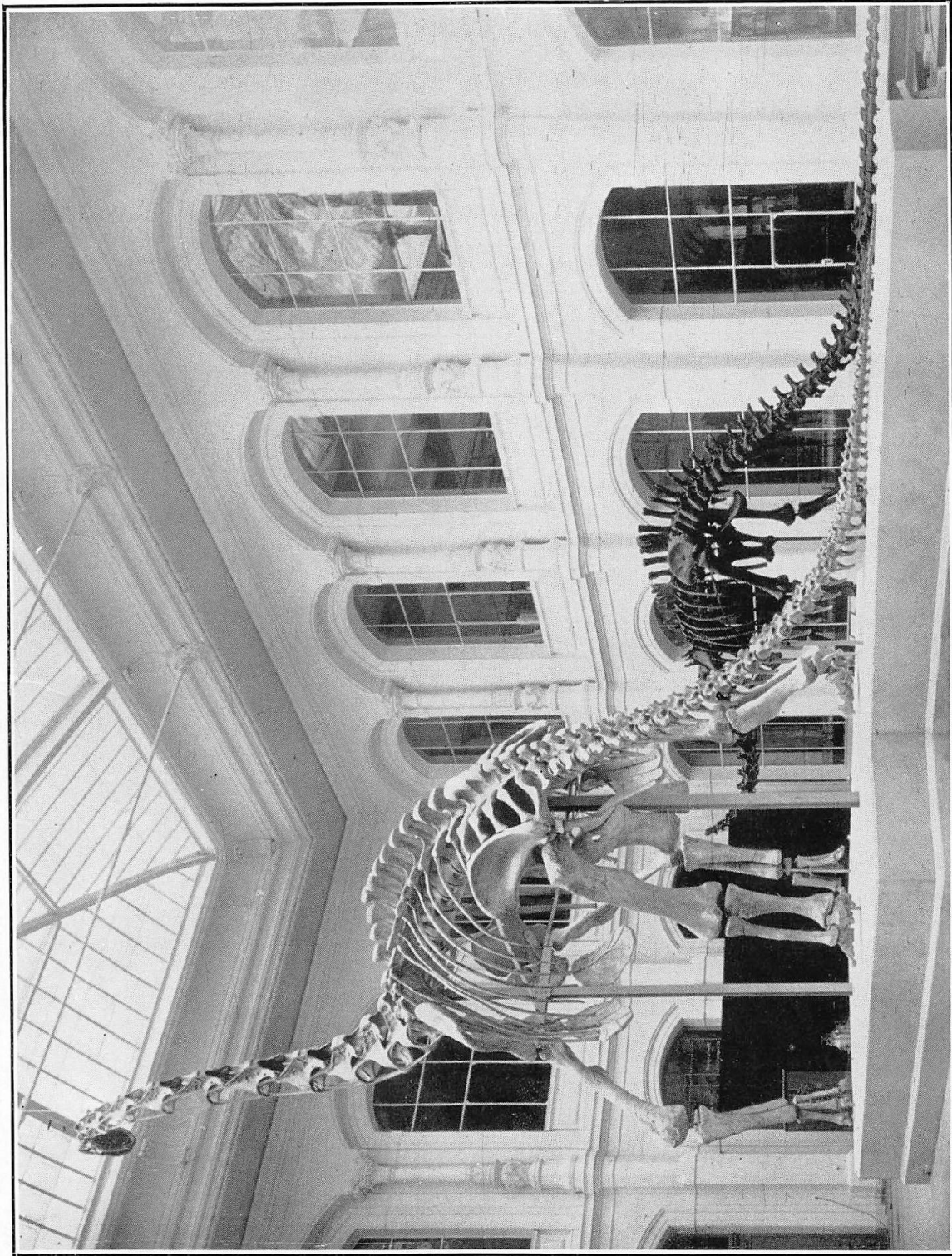
Az egész fauna legnagyobb és legértékesebb alakja kétségkívül az alig néhány hónappal ezelőtt kiállított, óriási *Brachiosaurus brancai* Janensch. A kiállított példány nem egyetlen állat teljes egészében megmaradt váza. A hiányos részeket más, de körülbelül azonos fejlettségű egyedek csontjaival, vagy rekonstruált gipszöntvényekkel pótolták. Így a fark teljes egészében egy másik egyedtől származik s több pótlás van a törzs különböző részein is.

Miután az egyes darabokat külön-külön kikészítették, megtisztították s a széttört darabokat egyenként összeragasztották, két emelet magasságú állványzatot kellett készíteni, melyre csigával vontatták fel a mázsás súlyokat. A csontokat megfelelő terhelésre méretezett vasvázra szerelték.

A gerinc alatt végighúzódnó sánt mind a vállöv és medenceöv alatt, mind a fark közepetáján egy-egy vastraverz támasztja alá.

3. kép. A *Brachiosaurus brancai* Jan. felállított csontváza a berlini természettudományi múzeumban. A méret szemléltetéséhez a mellső lábak elé egy emberi csontváz van állítva. Az előtér üvegszekrényében egy eredeti *Brachiosaurus* koponya. (Janensch felvétele.)

4. kép. A *Brachiosaurus brancai* Jan. hátulról nézve. A háttérben *Diplodocus carnegiei* Hatcher fekete gipszöntvénye látszik. (Janensch felvétele.)

A nyak felső végét külön is odarögzítették a mennyezet gerendáihoz. Bár a kiállított példánynak megtalálták nyakcsigolyáit és koponyáját is, azonban törékenyséjük, súlyuk, valamint a további vizsgálat lehetősége szempontjából célszerű volt őket külön kiállítani s a vázra jóval könnyebb gipszutánzatot szerelni helyettük. A Brachiosaurus összeállításának vezetése, valamint a faj felállítása és tudományos leírása Janensch Werner tanár, berlini őslénykutató munkája volt, ki az új fajt, a kiásást végző afrikai expedíció szervezése körül nagy érdemeket szerzett és azóta elhunyt Branca őseletbúvárról nevezte el. Az összeállított váz méretei a következők: magasság 11.87 m, hosszúság 22.65 m, a nyak hossza 8.78 m, a testmagasság az első nyakcsigolyánál 5.83 m.

Ugyanabban a teremben van felállítva az előtte legnagyobbnak ismert észak-amerikai ősgyík gipszöntvénye, melyet még Vilmos császárnak küldött ajándékba Carnegie. (I. s II. tábla háttérben.) Méterben kifejezett hosszméreteik a következő összehasonlítást adják:

	Diplodocus carnegiei Hatcher	Brachiosaurus brancai Janensch	A Brachiosaurus méretaránya a Diplodocushoz mint 1-hez viszonyítva
Hosszúság			
Leghosszabb borda	1,86	2,63	1,4
Leghosszabb nyakcsigolya	0,64	1,20	2,0
Lapocka	1,34	2,00	1,5
Humerus	0,95	2,14	2,2
Ulna	0,77	1,30	1,7

A felállított Brachiosaurus lágy-részekkel együtt körülbelül 12 m magas volt s 800 mázsánál többet nyomhatott. Néhány más, magánosan talált csont méretéből következtetve voltak belőle még megtermettebb példányok is.

A Brachiosaurus nyakcsigolyái könnyűek és megnyúltak, lábai nehézkes, vaskos oszlopok, felületes külső hasonlatosság alapján előbbi a zsiráfra, utóbbi az elefántra emlékeztet. Törzse rövid és vaskos. Mint az óriáshüllőknek általában, ennek is erős, földet seprő farka volt. A többi őshüllő alakjától eltérően hosszú nyaka, magas mellső lábai és hátrafelé süllyedő törzse volt. Koponyája rendkívül kicsiny, agyveleje mindössze egy kétszázezred része volt az egész testsúlynak.

Erős fogai kemény táplálékra vallanak. Orr- és szemüregai aránylag nagyok. Egyik jól megmaradt koponyából sikerült a labirintus megkövesült kitöltését is kikészíteni. Az egyensúlyi szerv íveinek helyzetéből következtethetünk a fejtartás rendes helyzetére is.

A váz anatómiai jellegzetességei a hajdani állat életmódjának jellegzetességeiről tanúskodnak. A Brachiosaurus nagy súlya és otromba végtagjai miatt csak nehézkesen mozoghatott szilárd talajon. Ezért valószínűleg csak keveset volt szárazföldön s inkább folyókban és sekély tavakban tartózkodott.

Hosszú nyaka lehetővé tette, hogy a vízből lelelje a partmenti galériaerdők Cycasainak és tűlevelűinek lombozatát. Feltehetjük, hogy nyakát a felszínen úsztatva a vízben pihent és így védekezett alvás közben a szárazföld ragadozói és az éjszaka hidege ellen.

Érdekes kérdése a törzsfejlődéstannak a nagytestű formák létrejötte és eltűnése. Jellegzetesen óriás növésű állatfajok kifejlődéséhez az egyed növekedési életszakának meghosszabbodása s megfelelő minőségű és mennyiségű tápanyag felhalmozásának lehetősége szükséges. A környezet adottságain kívül ehhez bizonyos hormonok túltengése és más élettani feltételek is keltenek.

A nagytestű alakok eltűnése Branca szerint a faj kipusztulásával, vagyis a törzsfejlődés ági megszakadásával magyarázható. Valószínűtlen ugyanis, hogy a törzsfejlődés növekvő testnagyságra törekvő irányzata egyszerre megfordulva ismét kisebbdő alakokat hozott volna létre.

Literatúra:

Branca, W.: Allgemeines über d. Tendaguru-Expedition. Die Riesengröße sauropoder Dinosaurier etc. (Archiv für Biontogenie. Bd. III. H. 1. Berlin, 1914.)

Dietrich, W.O.: Zur Stratigraphie und Paleontologie der Tendaguru-schichten. (Palaeontographica. Suppl. VII. Zweite Reihe. T. II. Stuttgart, 1933.)

Janensch, W.: Skelettrekonstruktion von Brachiosaurus brancai aus den Tendaguru-Schichten Deutsch-Ostafrikas. (Zeitschr. d. Deutschen Geol. Gesellschaft, Bd. 89. 1937.)

Hennig, E.: Die Sedimentstreifen des Lindi-Kilwa-Hinterlandes. (Palaeontographica Suppl., VII. Reihe II. Lief. II. Stuttgart, 1937.)

(Természettudományi Közlöny, 70. (1938), 1081., p.159-163)

A Magyar Barlangkutató Társulat alapszabályainak módosítása

Mottl Mária

A Magyar Barlangkutató Társulat alapszabályainak módosítására bizottságot küldött ki. Ennek elnöke Kadíc Ottokár dr. ügyvezető elnök, jegyzője Mottl Mária dr., tagjai pedig Bogsch László dr. főtitkár, Atzél Frigyes ellenőr, Boross Ádám dr., Jaskó Sándor dr. és Klébert Elemér választmányi tagok lettek. A Bizottság 1937. február hó 16-án tartott ülésen az elnök javaslatára az alapszabályoknak következő módosítását fogadta el:

1. Az utolsó 10 évben nagyobb számban elhunyt, kilépett és törölt tagok alaposan csökkentették a Társulat taglétszámát, ennek következtében a választmány létszámát is csökkenteni kell. A Bizottság úgy határoz, hogy a tisztikar létszámában törli az egyik társelnöki és titkári tisztséget, a választmányi tagok számát pedig 12-re csökkenti.

2. Mióta a Társulat a m. kir. Honvédség szolgálatába állott, kilátás van arra, hogy a Társulatba honvédtisztek is tagul belépnek. Ezért vitéz Aggházy Kamil ezredes-igazgató, tiszteleti tag javaslatára a Bizottság a katonatisztek felvételére és kizárására vonatkozólag a következő sorok felvételét határozta el: 1. tisztek felvétele választás nélkül, egyszerű jelentkezés alapján történjék, 2. kizárás helyett tisztek ügye az illetékes parancsnoksághoz irányítandó.

3. Az alapszabályok kimondják, hogy a Társulat múzeumot nem létesít. Ezzel szemben a budavári pincebarlangok feltárá-

sával kapcsolatban a Székesfőváros módot nyújtott a Társulatnak, hogy barlangtani múzeumot felállítson. Ezert szükségessé vált, hogy az erre vonatkozó paragrafus ellenkező értelemben megváltoztassék.

4. A negyedik változást az a körülmény tette szükségessé, hogy több barlangkutatóval foglalkozó egyesület a Társulattal együttműködést létesített. Ennek az együttműködésnek alapja a kölcsönös támogatás. Ez az örömdetes tény szükségessé tette, hogy az alapszabályokba külön fejezet két paragrafussal vétesék fel.

(Barlangvilág. – 7. (1937) 1–2., p. 26-27)

Gyász hír: Jaskó Károly

Néhai Gergely Károly sógorát Jaskó Károlyt, a magas műveltségű tanárt és író sokan ismerték városunkban, hiszen Jaskó a nyarat rendszeren itt töltötte. Most arról értesülünk, hogy rövid szenvedés után e hó 7-én meghalt.

A család gyászlapja következő:

Jaskó Géza és neje Török Emma, továbbá Mandula Lajos és neje Jaskó Etelka, a távolabbi rokonok nevében is, mély fájdalommal tudatják, hogy hőn szeretett atyjuk Jaskó Károly nyugalmazott állami tanítóképző-intézeti tanár folyó hó [1904. február] 7-én reggel, életének 66-ik évben rövid szenvedés után elhunyt.

A temetés folyó hó 9-én, kedden délután 4 órakor lesz az ágostai hitv. evang. egyház szertartása szerint a Veres-kereszt Egylet Erzsébet közkórházából (Budapest, I. Győri út) a Farkasréti temetőben. Budapest, 1904. évi február hó 7-én. Áldás emlékére.

Jaskó Sándor, Huszár [Husz] Vilmosné szül. Jaskó Lujza, Graff Lajos mint az elhunyt testvérei. Jaskó Ilonka, Mandula Etelka mint unokái. Husz Vilmos, György Endre, özv. Gergely Károlyné szül. György Ilona, Nagy Gyula mint az elhunyt sógorai, illetve sógornője.

A magyar tanügy sokat veszített a derék férfiúban, korai elhunytát széles körben sajnálják!

(Nagybánya és Vidéke, vol. 30, no. 7, 1904. február 14., p.3)